

Lapsiystävällinen kunta - Loviisan kaupungin toimintasuunnitelma

832/12.00.02/2018

KH § 299

Valmistelijat: sivistysjohtaja Thomas Grönholm, puh. 0440 555 250 ja vt. varhaiskasvatuspäällikkö Sofia Hoff, puh. 044 349 3132

Lapsiystävällinen kunta

Nykyisessä UNICEFin lapsiystävällinen kunta -mallissa mukana olevat kunnat ovat sitoutuneet kaksi vuotta kestävään kehittämistyöhön lasten parhaaksi. Työ alkaa kunnan tekemästä tilannekartoituksesta, jossa kunta arvioi, miten hyvin lapsiystävällisyys nykyään toteutuu. Arvioinnissa on apuna UNICEFin kehittämä kymmenen tavoitteen lista. Kartoituksen tehtyään kunta valitsee, mitä toiminnan osa-alueita se alkaa kehittää ja miten. Kaksivuotiskauden loppuun kunta arvioi työnsä tulokset ja raportoi niistä UNICEFille.

Raportoinnin jälkeen kunta voi saada UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Sitä myönnettäessä UNICEF arvioi sekä kehittämisprosessia että saavutettuja tuloksia. Tunnustus myönnetään sitoutuneesta ja aktiivisesta kehittämistyöstä lapsen oikeuksien edistämiseksi. Se ei siis tarkoita, että työ olisi valmis – lapsen oikeuksista on pidettävä huolta arjessa joka päivä. Tunnustus on voimassa kaksi vuotta ja sen uusiminen edellyttää kehittämistyön jatkamista.

Suomen UNICEF tarjoaa mallia toteuttavalle kunnalle

- toimintamalliin ja lapsen oikeuksiin liittyvän koulutuksen koordinaatioryhmälle
- toimintamalliin liittyvät tukimateriaalit
- nimetyn yhteyshenkilön, joka toimii kunnan asiantuntijatukena mallin toteuttamiseen ja lapsen oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä
- yhteydet muihin mallia toteuttaviin kuntiin – vuosittaiset verkostotapaamiset
- Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, mikäli kehittämisprosessi ja sen tulokset täyttävät mallissa asetetut edellytykset.

Suomen UNICEF edellyttää mallia toteuttavalta kunnalta

- sitoutumista lapsen oikeuksien edistämiseen kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa
 - Tämä tarkoittaa kehittämistyötä, jossa lapset ja nuoret sekä relevantit kansalaisyhteiskunnan toimijat otetaan mukaan lapsia koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.
- vastuun ottamista kehittämisprosessin kokonaiskoordinaatiosta
 - Kuntaan tulee nimetä koordinaatioryhmä, joka vastaa prosessin etenemisestä. Ryhmässä tulee olla kattava edustus kunnan eri toimialoilta.
- sitoutumista tiedottamaan prosessin tavoitteista ja tuloksista kuntalaisille.

Miksi haluamme toteuttaa mallia Loviisassa?

Mikäli mallia toteutetaan nykyisessä muodossa, se tarjoaa yhteisen viitekehyksen sellaiselle kehittämistyölle, jota kunnassa ja kuntaorganisaation

eri osissa jo tehdään. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi strateginen suunnittelutyö, lasten hyvinvointityö ja lasten osallisuuden ja kuulemisen kehittäminen.

Malli tuo toimijat koko kuntaorganisaation kaikista osista ja tasoilta saman pöydän ääreen. Näin malli mahdollistaa osaltaan ensinnäkin sen, että lapsia koskeva päätöksenteko ja lasten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävä työ on johdonmukaista, ja toisaalta sen, että lapsia koskevaa tietoa ja osaamista hyödynnetään kunnassa parhaalla mahdollisella tavalla.

Kehittämällä toimintaansa Lapsiystävällinen kunta -mallin kautta kunta saa kehittämistyöhönsä UNICEFin asiantuntijatuen sekä yhteydet muihin mallia toteuttaviin kuntiin.

Lapsiystävällinen kunta ei ole hanke. UNICEFin tavoitteena on saada lapsen oikeuksien huomioiminen pysyväksi toimintatavaksi kunnan päätöksenteossa ja arjen palveluissa.

Toimintasykli Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saamiseksi on kaksivuotinen, mutta tarkoitus on sovittaa mallin sisällöt alusta alkaen osaksi kunkin kunnan omia toimintatapoja, strategisen suunnittelun prosesseja ja eri toimintojen vuosikelloja.

Lapsenoikeusnäkökulman omaksuminen vaatii yhteistä keskustelua ja nykyisten toimintakäytäntöjen arviointia, joten ensimmäinen kaksivuotiskausi on luultavasti kunnalle työläin. Alussa myös yhteisen toimintatavan löytäminen voi viedä aikaa, sillä mukana on yleensä eri toimijoita, jotka eivät välttämättä ole aikaisemmin tehneet töitä yhdessä.

Miksi päätös pitää tehdä kaupunginhallituksessa?

Yksi suurimmista ongelmista lasten hyvinvoinnin edistämisessä on kokonaiskoordinaation puute. Lapsia koskevia asioita tarkastellaan usein eri palvelusektoreiden sisällä, vaikka lapsen arki on kokonaisuus, jossa eri toimijat, palvelut ja ympäristöt linkittyvät toisiinsa.

Yhteisten toimintaperiaatteiden puute voi toisaalta johtaa eriarvoisuuteen lasten ja lapsiryhmien välillä myös yksittäisen sektorin sisällä. On lisäksi tavallista, ettei lapsia huomioida erikseen silloin, kun tehdään koko kunnan asukkaita koskevia päätöksiä.

UNICEFin tavoitteena on edistää lapsiystävällisyyttä läpi kuntaorganisaation. Siksi kehittämistyön aloittamiseksi tarvitaan kaikkia toimijoita velvoittava päätös.

Miten tämä malli liittyy kaupungin hyvinvointisuunnitelmiin?

Hyvinvointisuunnitelma voi olla yksi työkalu, jolla mallin tavoitteita edistetään. Mikäli ohjelmalla tai suunnitelmalla on kunnan kehittämistyössä riittävän vahva asema, mallin mukainen kehittämistyö voi jopa rakentua sen ympärille. Tämä edellyttää kuitenkin muuan muassa sitä, että työssä on mukana riittävän laaja joukko eri toimijoita.

Hyvinvointisuunnitelman valmistelu-, toteutus- ja seurantaprosessia voidaan myös kehittää mallin toteuttamisen kautta niin, että se voi jatkossa toimia sellaisena strategisen suunnittelun ja koordinoinnin välineenä, jota Lapsiystävällinen kunta -mallissa tavoitellaan.

Mitä mallin toteuttaminen maksaa kunnalle? Pitääkö mallia toteuttamaan palkata henkilökuntaa?

UNICEF ei peri kunnalta maksuja mallista eikä siihen liittyvistä koulutuksista tai materiaaleista.

Kunnan ei tarvitse palkata mallin toteuttamista varten uutta henkilökuntaa. Erityisesti ensimmäisen vuoden aikana kehittämistyö ja sen koordinoiminen vievät kuitenkin työaikaa, ja tämä on tarpeen huomioida niin koordinaatioryhmän jäsenten kuin UNICEF-yhteys henkilön kohdalla.

Olemme valmistelussa todenneet, että kaupunginvaltuuston nimeämä hyvinvoinnin ja terveydentöryhmä 2017–2020 soveltuisi toimintamallin toteuttamisen koordinaatioryhmäksi.

Huomioitava ennen varsinaista hakua

Pääsääntöisesti haku aika on ollut keväisin ja päättynyt toukokuun aikana, mutta tähän on mahdollisesti tulossa muutoksia. Vt. varhaiskasvatuspäällikkö on ollut yhteydessä UNICEFin asiantuntijaan, ja tämän mukaan UNICEF suunnittelee eri vaihtoehtoja nykyiselle toimintamallille. Suunnitteilla on kevyempiä versioita joidenkin tiettyjen teemojen ympärille. Nämä vaihtoehdot sekä hakumahdollisuudet varmistuvat vuoden 2019 alussa.

Esittelijä: kaupunginjohtaja Jan D. Oker-Blom

Ehdotus: Kaupunginhallitus päättää

- nimetä kaupungin hyvinvoinnin ja terveydentöryhmän toimintamallin koordinaatioryhmäksi
- että kaupungin hyvinvoinnin ja terveydentöryhmä keskuudestaan nimeää yhteys henkilön
- esittää kaupunginvaltuustolle, että Loviisan kaupunki keväällä 2019 hakee mukaan Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin kehittämistyöhön.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

KV 21.11.2018
§ 131

Ehdotus: Kaupunginvaltuusto päättää, että Loviisan kaupunki hakee keväällä 2019 mukaan Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin kehittämistyöhön.

Päätös: Ehdotuksen mukaan.

KSL 22.06.2022 § 90
1005/12.00.02/2022

Valmistelija

sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen puh 0440 555 250

Loviisan kaupunki osallistuu kaupunginvaltuuston päätöksellä (21.11.2018

§ 131) Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin kehittämistyöhön. Kyse on jatkuvasta kehittämistyöstä lasten ja nuorten hyväksi. Mallin mukainen toiminta on koko kunnan asia, jossa kaikkien kunnan toimialojen on oltava mukana.

Suomen UNICEF ry:n 18.11.2019 päivätyssä kirjeessä Loviisan kaupunginhallitukselle todetaan, että Suomen UNICEF ry on valinnut Loviisan kaupungin mukaan Lapsiystävällinen kunta -malliin ja että UNICEFin ja Loviisan kaupungin välinen yhteistyö käynnistyy syksyllä 2020. UNICEF ry ei peri kunnalta maksuja toimintamallista eikä siihen liittyvistä koulutuksista tai materiaaleista. Kyse ei ole hankkeesta vaan jatkuvasta kehittämistyöstä lasten ja nuorten hyväksi.

Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin tavoitteena on varmistaa, että jokaisella lapsella on

- turvallinen aikuinen, joka on kiinnostunut lapsesta
- kaveri, jonka kanssa voi viettää aikaa ja tehdä asioita
- harrastus perheen varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta
- koulu, joka antaa taustoista huolimatta jokaiselle mahdollisuuden onnistua.

Loviisan kaupungin Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin koordinaatioryhmään (KH 11.1.2021 § 8) on nimetty

- alle 18-vuotiaiden edustajina kaksi nuorisovaltuuston nimeämää edustajaa
- sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
- varhaiskasvatuspäällikkö
- viestintäassistentti
- koulutuspäällikkö (varalla Generalshagens skolan rehtori)
- kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö (varalla etsivä nuorisotyöntekijä)
- Loviisan Järjestöt ry:n/Lovisa Föreningar rf:n toiminnanjohtaja
- perusturvakeskuksen lasten ja nuorten palveluiden palvelupäällikkö
- elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen LVI-insinööri
- kasvatus- ja sivistyslautakunnan keskuudestaan valitsema edustaja (28.1.2021 § 107 ja 11.10.2021 § 39)
- hyvinvointilautakunnan keskuudestaan valitsema edustaja (10.2.2021 § 26 ja 9.9.2021 § 4)
- vanhempainyhdistysten valitsema edustaja ja varaedustaja.

Lisäksi koordinaatioryhmä on hyväksynyt mukaan vammaisneuvoston sekä Agricolan suomalaisen ja ruotsalaisen seurakunnan edustajat.

Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorina toimivat oman tehtävänsä ohella sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja (KH 21.9.2020 § 254) ja erityisluokanopettaja Tuula Äminne (kaupunginjohtaja 21.12.2021 § 8).

Suomen UNICEF ry on 12.4.2022 hyväksynyt koordinaatioryhmän kanssa keskusteltuaan Loviisan kaupungin toimintasuunnitelman. Lisäksi Suomen UNICEF on tarkistanut, että suunnitelma pohjautuu nykytilan kartoituksen tuloksiin ja tavoitteet ovat samassa muodossa kuin valittu rakenne- ja prosessi-indikaattori. Toimijoina tulee olla niin lapsia ja nuoria kuin koko kuntaorganisaation ja kunnan muita sidosryhmiä.

Suomen UNICEF ry:n hyväksymään toimintasuunnitelmaan sisältyy

- kunnan pitkän aikavälin visio lapsiystävällisyyden näkökulmasta;
 - Visio perustuu nykytilan kartoituksen tuloksiin.
- nykytilan kartoituksesta poimitut kolmesta neljään tavoitetta ja yksi

vapaavalintainen tavoite;

- Jokaiselle tavoitteelle on kirjattu lähtötasot ja koordinaatioryhmän valitsema määrä toimenpiteitä.
- kuvaus siitä, mitä tehdään, kuka tai mikä tekee, missä aikataulussa ja millä tavoin edeten sekä kuvaus, miten toimenpiteissä huomioidaan lasten näkemykset;
 - Jokaista toimenpidettä kohden on kirjattu vähintään yksi konkreettinen ja aikaan sidottu mittari.

Lapsiystävällinen kunta -mallin keskeinen merkitys näkyy siinä, miten se onnistuu tukemaan kuntaa sellaisessa kehitystyössä, joka edistää lasten oikeuksien toteutumista.

Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin toteuttaminen on huomioitu myös parhaillaan valmisteltavassa kuntastrategialuonnoksessa.

Toimintasuunnitelman mukaisen kehittämistyön tuloksina tavoitellaan seuraavaa:

- lasten oikeudet ymmärretään monipuolisemmin ja laaja-alaisemmin asenteiden muuttumisen kautta
- lasten ja nuorten asioita käsitellään enemmän poikkihallinnollisesti
- kunnan poliitikkojen asenteet lasten oikeuksien huomioimiseksi tapahtuvaa kehitystyötä kohtaan muuttuvat mallin myötä
- viestinnän lisääntyminen liittyy ulkoisen ja sisäisen viestinnän lisääntymiseen ja lasten oikeuksiin liittyvä viestintä lisääntyy sekä laadullisesti että määrällisesti
- kunnassa valitaan lapsivaikutusten arviointi entistä enemmän osaksi kehittämistyötä
- malli vahvistaa lasten oikeuksien huomioimista kunnan eri prosesseissa niillä osa-alueilla, jotka kunta valitsee kehittämisen kohteeksi
- malli nopeuttaa menetelmäkehitystä niillä alueilla, jotka kunta valitsee kehittämisen kohteeksi
- lasten oikeuksiin liittyvien asioiden näkyvyys lisääntyy.

Liite: Loviisan kaupungin Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelma

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Ehdotus

Kasvatus- ja sivistyslautakunta
a) merkitsee osaltaan tiedoksi Suomen UNICEF ry:n 12.4.2022 hyväksymän toimintasuunnitelman
b) ehdottaa, että kyseinen toimintasuunnitelma merkitään tiedoksi vuoden 2022 aikana myös Loviisan kaupungin kaikissa lautakunnissa, vammaisneuvostossa, nuorisovaltuustossa, kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa.

Päätös

Kasvatus- ja sivistyslautakunta
a)merkitsi osaltaan tiedoksi Suomen UNICEF ry:n 12.4.2022 hyväksymän toimintasuunnitelman
b) ehdotti, että kyseinen toimintasuunnitelma merkitään tiedoksi vuoden 2022 aikana myös Loviisan kaupungin kaikissa lautakunnissa, vammaisneuvostossa, nuorisovaltuustossa, kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa.
